

Πώς ήρθε στην Ελλάδα το 1922 η δεξιά χείρα του Μεγάλου Βασιλείου

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Η ασημένια λειψανοθήκη του 1849 με τους βυζαντινούς σταυρούς, όπου φυλάσσεται η δεξιά χείρα του Μεγάλου Βασιλείου. Αποθησαυρίζεται στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Πληροφορίες περί του Ιερού Λειψάνου (δεξιάς χειρός) του εν Αγίοις Πατρός Ημών Βασιλείου του Μεγάλου

Στην Αίθουσα των Συνεδριών της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος φυλάσσεται, εντός αργυράς θήκης, μετά πολλής ευλαβείας, η Δεξιά Χείρ του εν αγίοις Πατρός ημών Βασιλείου, Αρχιεπισκόπου Καισαρείας, του Ουρανοφάντορος και Μεγάλου (σημ. 1).

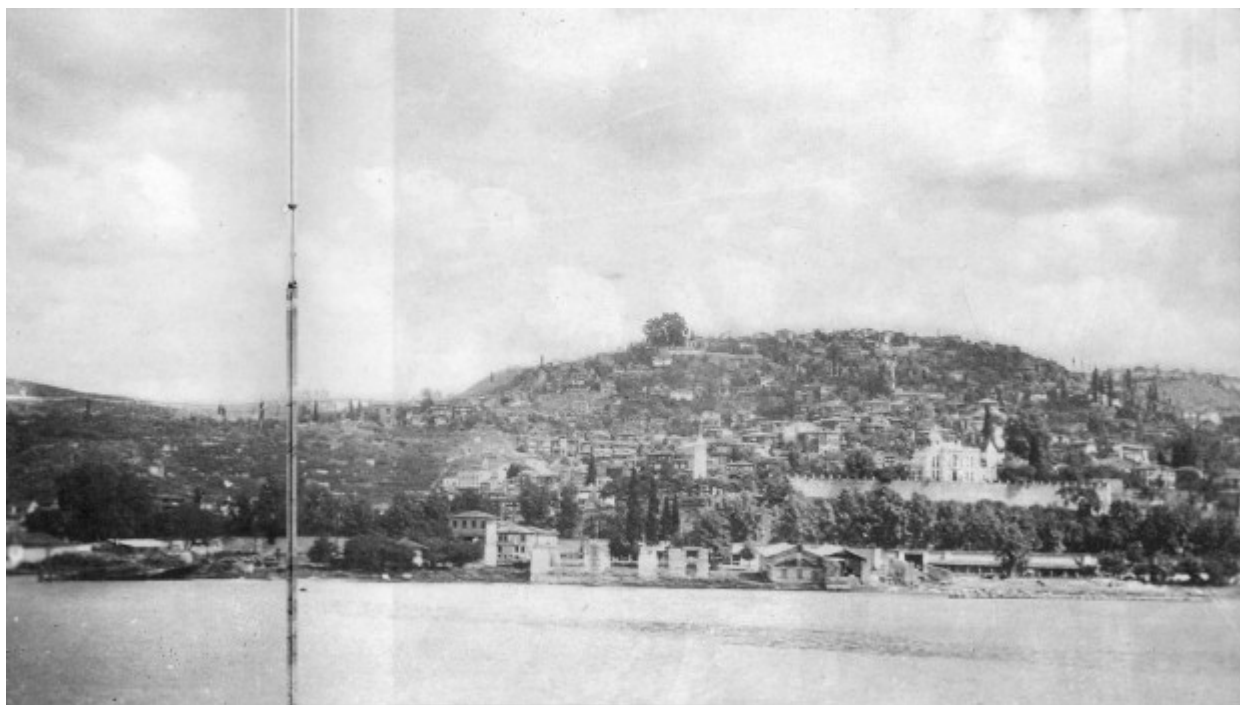
Πότε και πως ευρέθη στην Ιερά Σύνοδο η αγία Δεξιά του Μεγάλου Πατρός; Την απάντηση μας την δίδουν τα έγγραφα του πολυτιμότευ για την νεοελληνική ιστορική και εκκλησιαστική πραγματικότητα Αρχείου της Ιεράς Συνόδου της

Εκκλησίας της Ελλάδος.

Παλαιά ρωσική εικόνα του Αγίου Βασιλείου του Μεγάλου.

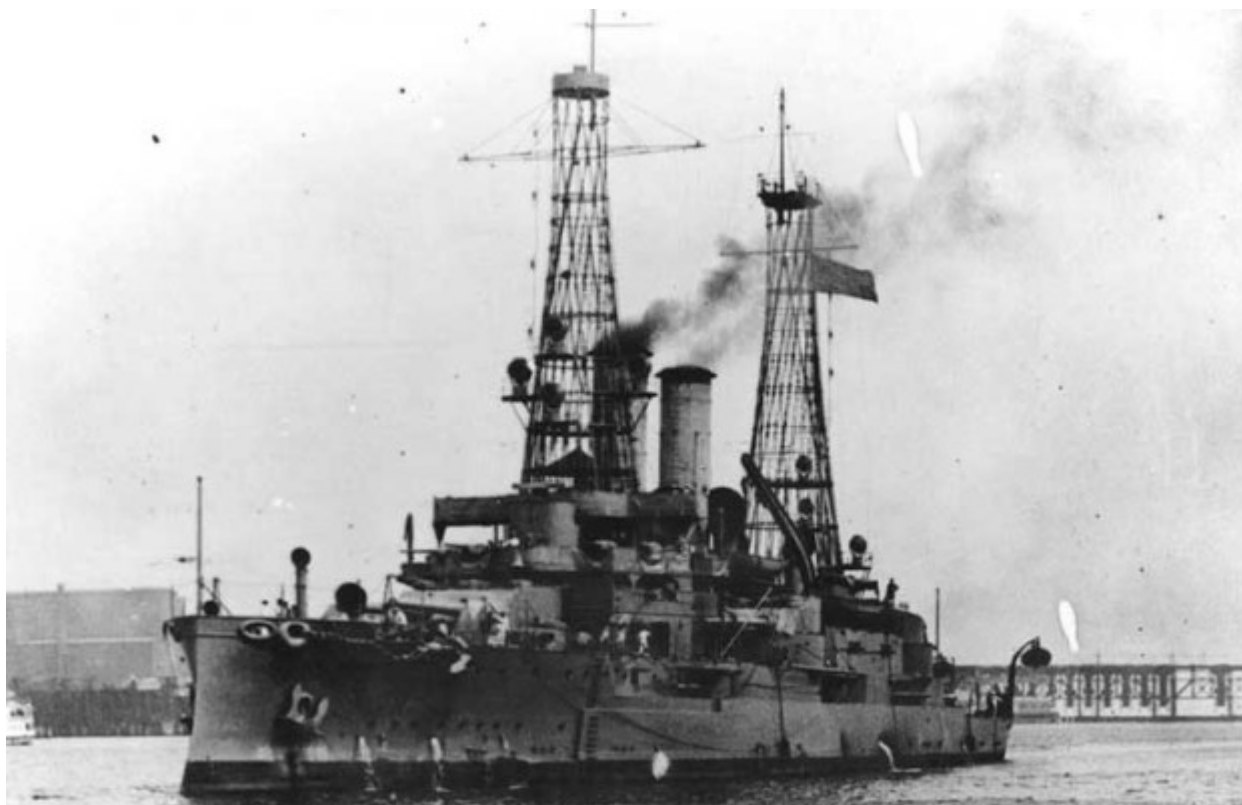
*Η Νικομήδεια (σήμερα Izmit) βρίσκεται στο μυχό του Αστακηνού Κόλπου της Προποντίδας.
Η φωτογραφία τραβήχτηκε από πλοίο τον Ιούνιο του 1921.*

Τον Ιούνιο του 1921 κατελήφθη από τα στρατεύματα του Κεμάλ ή πόλη της [Νικομήδειας](#) (σημ. 2) έδρα της ομωνύμου Ιεράς Μητροπόλεως (σημ. 3), με συνέπεια την συνολική έξοδο του ορθοδόξου πληθυσμού και την καταστροφή.

Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ στην Νικομήδεια τον Ιούνιο του 1922.

Τα περισωθέντα ιερά κειμήλια της Μητροπόλεως Νικομηδείας και της παρακειμένης Ιεράς Μονής του Αγίου Παντελεήμονος παρεδόθησαν, εντός κιβωτίων, στις 26 Ιουνίου 1921, στο πολεμικό πλοίο «Κιλκίς», το οποίο ναυλοχούσε στην Πρίγκηπο (σημ. 4).

Το θωρηκτό Κιλκίς.

Τό αντίγραφο Πρακτικοῦ «καταγραφῆς ἱερῶν ἀμφίων καί σκευῶν ἱερῶν ναῶν Νικομηδείας (Μητροπόλεως καί Ἀγίου Παντελεήμονος)» (σημ. 5) ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων:

«Ζόν Κιβώτιον ὑπ' ἀριθ. 7, περιέχον τά ἑξῆς:

Δύο μήτρας Μητροπολίτου, ἓν εὐαγγέλιον χειρόγραφον κοινόν, τρία Ἀρχιερατικά βιβλία κοινά, ἓν κυτίον ἀργυροῦν, περιέχον τήν δεξιάν χεῖρα τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καί διάφορα ἀφιερώματα, δύο βραχιόλια ἀργυρά, τέσσαρας μικρούς σταυρούς, ἑννέα φλωρία ἕξ δακτυλίδια, ἓν κυτίον περιέχον λείψανα ἁγίων δισμουρίων (σημ. 6), τρεῖς πατερίτσες Πατριάρχου, (μίαν ἀργυρά, δύο ἀπό φύλντισι μέ λαβήν χρυσοῦν καί ἡ τρίτη μέ λαβήν κοκαλίνην), ἓν Εὐαγγέλιον χρυσόδετον Ρωσικόν καί δύο ἕτερα Ἑλληνικά (ἓν ἀργυρόδετον καί ἓν χρυσόδετον), τρία δισκάρια ἀργυρά, τρεῖς λαβίδας ἀργυράς, μίαν λόγχην, δέκα τέσσαρα καλύμματα ἁγίων ποτηρίων, ἓναν ἀστερίσκον ἀργυροῦν, ἓν δοχεῖον ζέου ἀργυροῦν, ἓναν μικρόν σταυρόν ἀργυροῦν, ἓν ἀρτοφόριον ἀργυροῦν, ἓν πλαίσιον ἀργυροῦν φέρον σχῆμα ἀναστάσεως, ὀκτώ γυρλάντας εἰκόνων ἀργυράς, ὀκτώ ἀστέρας μικρούς, δύο καλύμματα ἁγίων ποτηρίων χανδροκέντητα, Στολή Πατριάρχου Ἀναστασίου (ἔχουσα δύο φελώνια, δύο πετραχήλια, δύο ζώνας χρυσοκεντήτους, δύο στιχάρια, ἓν ζευγος ἐπιμανίκια, στολή Ἀρχιερατική (ἔχουσα μίαν ζώνην χρυσοκέντητον μέ δύο πόρπας ὑαλίνας, δύο ἐπιγονάτια, ἓν πετραχήλιον χρυσοκέντητον, δύο ἄμφια Πατριάρχου (ὁμοφόρια)....» (σημ. 7).

Μέ τήν ἀπό 28ης Ὀκτωβρίου 1922 ἐπιστολή του ὁ Μητροπολίτης Νικομήδειας Ἀλέξανδρος (σημ. 8) παρακαλεῖ τόν Ὑπουργό τῶν Ναυτικῶν νά διατάξη τήν ἐξακρίβωση γιά τήν ὕπαρξη τῶν προαναφερομένων πραγμάτων καί νά φροντίση γιά τήν παραλαβή τῶν ἀτομικῶν του πραγμάτων. Τό σχετικό ἔγγραφο ἀναφέρει:

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

Ἐν Θεσσαλονίκη τῇ 28ῃ Ὀκτωβρίου 1922

Πρός τόν Ἐξοχώτατον κ. Ὑπουργόν
τῶν Ναυτικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους
Εἰς Ἀθήνας

Ἐξοχώτατε,

Μετά τήν γενομένην κατά Ἰούνιον τοῦ 1922 κατάληψιν τῆς Νικομηδείας, Ἐδρας τῆς ἐμῆς Ἐπαρχίας, ὑπό τοῦ Κεμαλικοῦ στρατοῦ, τά περισωθέντα ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς Μητροπόλεώς μου καί τῆς παρακειμένης Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐν συνόλῳ Κιβώτια (15) δέκα πέντε, δέματα (2) καί κάσσαι (2) δύο ὑπό τοῦ ἐκεῖθεν μετενεγκόντος αὐτά ἀτμοπλοίου παρεδόθησαν τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1921 εἰς τό ἐν Πριγκήπῳ ναυλοχοῦν πολεμικόν «Κιλκίς» ὡς τοῦτο βεβαιοῦται δι' ἔγγραφου κατ' εὐθεΐαν πρὸς ἐμέ τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνοσ Ἀρμοστοῦ κ. Βότση ὑπ' ἀριθ. 5934 καί ἡμερομηνίαν 12 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ

έτους (1921) περιέχοντος καί αντίγραφον απογραφής τῶν ἀνωτέρω πραγμάτων.
Μή δυνηθεῖς ἐν τῷ μεταξύ ν' ἀναλάβω ταῦτα ἐκ τοῦ «Κιλκίς» ἀναμένων
κατάλληλον πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν, ἤδη, ὅτε ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ τῆς Ἐπαναστάσεως πρὸ
μηνός κατέπλευσεν ἐνταῦθα τό «Κιλκίς» ἔσπευσα νά ζητήσω καί παραλάβω ταῦτα
ἀλλ' εἰς ἀπάντησιν ὁ Κυβερνήτης αὐτοῦ διεμήνυσέ μοι, ὅτι ὅλα ταῦτα ἔχουν
παραδοθῆ διὰ Πρωτοκόλλου εἰς τόν «Ἀβέρωφ». Λαμβάνω ὅθεν τήν τιμὴν, Κύριε
Ἰπουργέ, νά παρακαλέσω Ἰμᾶς, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νά διατάξητε τήν
ἐξακρίβωσιν περὶ τήν ὑπαρξιν τῶν ἄνω πραγμάτων καί μοί δηλωθῆ τίνι τρόπῳ
δύναμαι νά φροντίσω καί παραλάβω τέλος τὰ ἐν τῇ ἐγκλείστῳ ἀπογραφῇ
ἀναφερόμενα ἀτομικά μου πράγματα, ὧν ὡς πρόσφυξ ἀπόλυτον ἔχω ἀνάγκην καί
τά ὁποῖα εἶναι τὰ μόνα ἀπομείναντα ἐκ τῆς ὅλης περιουσίας ἐμοῦ καί τῶν τριῶν
χηρῶν ἀδελφῶν μου, τῆς λοιπῆς διαρπαγείσης ἢ ἐξαφανισθείσης.

Παρακαλῶ ὅθεν ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας νά γίνῃ πᾶσα δυνατὴ ἐνέργεια πρὸς
ταχυτέραν παραλαβὴν τῶν ἀναφερομένων πραγμάτων μου. Ἡ παροῦσα μου θά
ἐπιδοθῆ διὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις εὐρισκομένου ἀντιπροσώπου μου κ. Κ. Καλπακτοῦ,
ἐμπόρου, δι' οὗ καί τήν σχετικὴν ἀπάντησιν ἀναμένω,

Τῆς Ἰμετέρας Ἐξοχότητος
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης καί ὀλοπρόθυμος

Ὁ Νικομηδείας Ἀλέξανδρος (σημ. 9).

Το θωρηκτό Ἀβέρωφ.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν Κ. Βούλγαρης κάνει τίς σχετικές ἐνέργειες (σημ. 10) καὶ πληροφορεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸ τοῦ Στόλου ὅτι τὰ παραληφθέντα ἀπὸ τὸ θωρηκτὸ «Ἀβέρωφ» πράγματα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικομηδεῖας παρεδόθησαν στίς 14 Ὀκτωβρίου 1922 στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (σημ. 11), στὸν Γραμματέα Ἀρχιμανδρίτη Γερμανὸ Ρουμπάνη καὶ «έτοποθετήθησαν ἐν τῷ παρά τῷ Συνοδικῷ Μεγάλῳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου πλήν τοῦ ἁγίου Μύρου τεθέντος ἐν τῷ ἐρμαρίῳ, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἅγιον Μῦρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν ἁγίων Λειψάνων φυλαχθέντων ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Α΄ Γραμματέως» (σημ. 12). Κατόπιν τούτου ὁ Ὑπουργὸς διαβιβάζει στὴν Ἱερά Σύνοδο τὴν ἀναφορὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στόλου καὶ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Μητροπολίτου Νικομηδεῖας γιὰ τὴν τακτοποίηση τοῦ θέματος (σημ. 13).

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς Ρουμπάνης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 834/17.10.1922 ἀναφορᾶς, ἐνημερώνει τὴν Ἱερά Σύνοδο γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν ἱερῶν πραγμάτων.
*Ἀναφορὰ Ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀρ. Ρουμπάνη
Α΄ Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου*

Ἀριθ. 160

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Ὀκτωβρίου 1922

Πρὸς

Τὴν Ἱεράν Σύνοδον

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τὰ ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος Νικομηδεῖας προερχόμενα ἱερά σκεύη καὶ ἄμφια ἅτινα παρελάβομεν διὰ πρωτοκόλλου παραδόσεως καὶ παραλαβῆς οὗ ἀντίγραφον συνυποβάλλομεν τῇ παρούσῃ, ὅτι δέν ἠδυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τὴν παραλαβὴν καὶ φύλαξιν τῶν ἱερῶν τούτων ἀντικειμένων, ἀφ' οὗ ἡ εὐσέβεια τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ καὶ Στόλου εἶχε τὴν προθυμίαν νὰ περισυλλέξῃ καὶ περισώσει.

Πάντα τὰ παραληφθέντα ἐτοποθετήσαμεν προχείρως ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τῷ ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Ἱ. Συνόδου πλήν τοῦ ἁγίου Μύρου, ὅπερ ἐφυλάξαμεν ἐν τῷ ἐρμαρίῳ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἅγιον Μῦρον τῆς Ἱ. Συνόδου, τὰ δέ κυτία τῶν Ἁγίων Λειψάνων ἐν τῷ ἐρμαρίῳ τοῦ Α΄ Γραμματέως.

Ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι ἡ Ἱ. Σύνοδος θά διατάξῃ τακτικὴν παραλαβὴν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἱερῶν τούτων ἀντικειμένων, παρακαλῶ εὐσεβάστως, ὅπως ὀρισθῇ ἐπιτροπὴ, εἰ δυνατόν, πρὸς παραλαβὴν καὶ τακτοποίησιν καὶ ἐξασφάλισιν αὐτῶν.

Εὐπειθέστατος

Ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς Ρουμπάνης (σημ. 14).

Ἡ Σύνοδος ἀποφασίζει «ν' ἀνακοινωθῇ τοῦτο τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἵνα μετὰ συνεννόησιν μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα πρὸς φύλαξιν τῶν ἱερῶν τούτων ἀντικειμένων»

(σημ. 15), καί διατάσσει τήν λεπτομερή καταγραφή τῶν ἱερῶν σκευῶν καί τῶν ἀμφίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικομηδείας καί τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος. Ἡ ἐπιτροπή καταγραφῆς ἀποτελεῖται ἀπό τούς Συνοδικούς Συνέδρους Μητροπολίτες Ἄρτης Σπυρίδωνα καί Παροναξίας Ἱερόθεο καί τόν Διευθυντή τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου (σημ. 16). Κατόπιν τούτου ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποστέλλει, πρὸς τό Ὑπουργεῖο ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τό ὑπ' ἀριθ. 120/1375/26.11.1922 ἔγγραφο:

«Τό Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀπέστειλεν εἰς τήν Ἱεράν Σύνοδον ἱερά σκεύη καί ἄμφια τῆς ἐν Νικομηδείᾳ τῆς Μ. Ἀσίας Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἀποτελούμενα κατὰ τόν ἀποσταλέντα πίνακα ἀπό τά ἑξῆς: 1) ἕνδεκα μπαοῦλα, 2) τέσσαρα δέματα, 3) ἕξ κιβώτια, 4) τέσσαρας εἰκόνας, 5) ἓνα Σταυρόν ἐντός κιβωτίου, 6) ἓν δοχεῖον Ἁγ. Μύρου, 7) δύο κιβώτια ἀργυρᾶ περιέχοντα τό μὲν ἓνα τά Ἁγ. λείψανα τῶν δισμυρίων Μαρτύρων, τό δέ δεύτερον τήν χειῖρα τοῦ Ἁγ. Βασιλείου.

Ταῦτα πάντα ἐτοποθετήθησαν ἐντός τοῦ μικροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου πάρα τῷ Συνοδικῷ Μεγάρῳ. Ἦδη ὅμως ἐγγιζούσης τῆς ἑορτῆς τοῦ Ναοῦ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ὑπάρχει χῶρος νά τοποθετηθῶσιν.

Ἐπειδή δέ πλεῖσται τούτων ἔχουσι πιθανότατα καί ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν παρακαλοῦμεν, ὅπως παραλάβητε ταῦτα πλήν τῶν ὑπ' ἀριθ. 6 καί 7 ἅτινα θά φυλαχθῶσιν ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καί ἐξασφαλίσητε αὐτά, ὡς γνωρίζητε μέχρις ὅτου ληφθῇ ἡ δέουσα ὀριστικὴ περὶ τῆς τύχης αὐτῶν ἀπόφασις τῶν ἀρμοδίων.

ὁ Ὑδρας καί Σπετσῶν Προκόπιος, Προεδρεύων
ὁ Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας Τιμόθεος
ὁ Ἄρτης Σπυρίδων
ὁ Παροναξίας Ἱερόθεος»

Τά ἱερά πράγματα, ἐκτός ἀπὸ τό Ἅγιο Μῦρο καί τά ἱερά λείψανα, τά ὁποῖα ἐφυλάχθησαν, γιά τήν ἱερότητα αὐτῶν, στήν Ἱερά Σύνοδο, παρεδόθησαν, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν (σημ. 17), ἀπό τόν Ἀρχιμανδρίτη Γερμανό Ρουμπάνη στόν Θεμ. Βολίδη, Διευθυντή τοῦ Τμήματος τῶν Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καί μετεφέρθησαν σέ χῶρο τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου (σημ. 18).

Η ασημένια λειψανοθήκη του 1849 με τους βυζαντινούς σταυρούς, όπου φυλάσσεται η δεξιά χείρα του Μεγάλου Βασιλείου. Αποθησαυρίζεται στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «Προσθετόν ἐν τέλει, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος κέκτηται Ἱερά μαρτυρικά Λείψανα,... μεταξύ δέ τῶν Ἱερῶν Λειψάνων ὑπάρχει καί μέρος χειρός τοῦ Μεγάλου Βασιλείου», Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Θέμελη, Ἀρχιγραμματέως (νῦν Μητροπολίτου Μεσσηνίας) Συνοπτική ἱστορία τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀνάτυπον ἐκ τῆς «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» τομ. ΛΑ΄, ἐν Ἀθήναις 1954 σελ. 69. Τό ἱερό λείψανο φυλάσσεται σέ ἀσημένια λειψανοθήκη, στήν ὁποία εἶναι χαραγμένη ἡ ἡμερομηνία 10 Φεβρουαρίου 1849.

2. «Σχεδόν καθ' ἑκάστην καταφθάνουσιν εἰς τά Πατριαρχεῖα ἐκθέσεις ὅσαι εἶναι δυνατόν νά διαφύγωσιν τήν προσοχήν τῶν ἀρμοδίων, περιγράφουσαι διά μελανῶν χρωμάτων τήν κατάστασιν τῶν χριστιανῶν ἐν Ἀνατολῇ. Τοιαῦται ἐκθέσεις προερχόμεναι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Χαλδείας, Ἀμασείας καί Νικομηδείας, παρεπέμφθησαν εἰς τά δύο Σώματα διά τήν ἀνάλογον σκέψιν καί ἐνέργειαν», (Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια Κωνσταντινουπόλεως, τόμος 44, ἔτος Μ, 1920, σελ. 403 α). «Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἄλλη Ραχήλ θρηνεῖ καί κλαίει καί ὀδύρεται διά τά μή ὑπάρχοντα πλέον τέκνα αὐτῆς τά ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ὡσεῖ μή ἤρκει ἡ καταστροφή μυριάδων ὑπάρξεων τῶν Μητροπόλεων Καισαρείας, Νικομηδείας Ἀμασείας, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου, Πισιδίας, Τραπεζοῦντος, Ἀγκύρας, Χαλδίας, Κολωνίας καί

Ροδοπόλεως, καλούμεθα ἤδη νά θρηνησωμεν καί ἐπί τῶν ἐρειπίων τῶν περιοχῶν Βιθυνίας καί Ἰωνίας...» (Ἐπιστολή 30ῆς Αὐγούστου 1922, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μελετίου πρὸς τὴν Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, Ε.Α., τόμος 46, ἔτος ΜΒ 1922, σελ. 349). «...Διότι ποῦ νῦν αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Γαλατίας, τῆς Βιθυνίας, τοῦ Πόντου τῆς Φρυγίας;...» (Ε.Α., τόμος 46, ἔτος ΜΒ 1922 σελ. 365).

3. Ἦδη ἀπὸ τὸν Α΄ αἰ. ἦταν ἐπισκοπικὴ ἔδρα. Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΣΤ΄ αἰῶνα ἀναγράφεται ὡς 7η Μητρόπολις, ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, στὴν ἐπαρχία Βιθυνίας μὲ 8 Ἐπισκοπές. Περί τὰ μέσα τοῦ Η΄ αἰ. κατέχει τὴν 8η θέση μὲ 11 ὑποκείμενες Ἐπισκοπές. Στὴν 7η θέση ἐπανέρχεται ἀπὸ τὸν Θ΄ αἰ. μὲ 10 Ἐπισκοπές καί τῆ θέση αὐτὴ διατηρεῖ μέχρι τὸν ΙΕ΄ αἰ. Μετὰ ἀνεβιβάσθη στὴν 6η θέση καί συνέχεια στὴν 3η. Στὸ Συνταγμάτιο τοῦ Χρυσάνθου (1715) ὁ Νικομηδείας ἀναγράφεται 5ος στὴν τάξη. «Ἐπέρτιμος καί Ἐξαρχος πάσης Βιθυνίας», χωρὶς ὅμως ὑποκείμενες Ἐπισκοπές. Βλ., G. Parthey Hiercolis Synecdemus., Berolini 1866. H. Gelzer, Georgii Cyprii Descriptio orbis Romani, Lipsiae, 1890. Τοῦ ἰδίου, Ungedructe... Texte der Notitie episcopatum, Munchen 1910. Βασιλείου Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθῆναι (2) 1959. Θρησκευτικὴ καί Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεῖα.

4. Ἀρχεῖο Ἱεραῶς Συνόδου, Φάκελος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Διάφορα (1922). Ἐπιστολή 28ης Ὀκτωβρίου 1922, Μητροπολίτου Νικομηδείας Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ναυτικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Μητροπολίτου ἀναφέρεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων καί τό ὑπ' ἀριθμ. 5934/12.8.1921 ἔγγραφο τοῦ Ἑλλήνος Ἀρμοστοῦ στὴν Κωνσταντινούπολη, περιέχοντος ἀντίγραφο ἀπογραφῆς τῶν περισωθέντων πραγμάτων, πρὸς τὸν Μητροπολίτη Νικομηδείας.

5. Ἀρχεῖο Ἱεραῶς Συνόδου, Φάκελος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Διάφορα (1922).

6. Τῶν ἐν Νικομηδεῖα καέντων.

7. Ἀρχεῖο Ἱεραῶς Συνόδου, Φάκελος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Διάφορα (1922). Τὰ ὑπόλοιπα πράγματα, πού ἀναφέρονται στὸ ἀντίγραφο τοῦ Πρακτικοῦ καταγραφῆς ἦσαν:

Αον. Κιβώτιον ὑπ' ἀριθμ. 1 περιέχον τὰ ἐξῆς:

1ον. Δέμα δύο Εὐαγγέλια, 1 ποτήριον, 1 δισκάριον, 1 ἀστερίσκον, 1 λαβὴν, 1 ἀγ. Λόγχην καί ἕναν σταυρόν ἀγιασμοῦ ξύλινον περιβεβλημένον διὰ μετάλου μετὰ θήκης.

2ον. Δέμα περιέχον διάφορα ἀφιερώματα ἀργυρὰ κεφαλᾶς Ἀγίων καί ἀργυρούς σταυρούς 2, χεῖρας 2 καί ἕν δεμάτιον περιέχον μικρὰ ἀφιερώματα ἀργυρὰ, 1 ἀγίαν ζώνην μὲ πόρπας ἀργυράς, 1 κανδύλιον ἀργυροῦν, 1 κάλυμα ἀγίου ποτηρίου καί 4

τεμάχια ἐπιμάνικα.

3ον. Δέμα περιέχον, 1 ἀστερίσκον, 4 ἐπιτραχείλια (τά 2 ἐφθαρμένα) 10 ἱερά καλύμματα ἀγίου ποτηρίου, 4 καλύμματα ἀέρος καί 1 φελόνιον ἐφθαρμένον.

4ον. Δέμα περιέχον, δύο ἅγια ποτήρια, μίαν λαβήν, μίαν ἱερατικὴν ζώνην, δύο καλύμματα ἀγίων ποτηρίων καί ἓν φελόνιον.

5ον. Δέμα περιέχον 3 λευκά καλύμματα ἀγίας Τραπέζης καί 3 μαῦρα.

6ον. Δέμα περιέχον 4 ἐπιτραχείλια, 2 πλεκτά καλύμματα ἀγ. Τραπέζης, 2 φελόνια χρυσοκέντητα, 1 στιχάριον, 2 ζώνας χρυσοκεντήτους (μία ἐξ αὐτῶν φέρει δύο πόρπας ἀργυράς), 4 ἐπιμάνικα χρυσοκέντητα, 1 στιχάριον μεταξωτόν, 1 στιχάριον λινομέταξον, 1 φελόνιον λινομέταξον 1 στιχάριον κοινόν, 2 σταυρούς ἐπαργυρομένους, 2 δοχεῖα κενά ἀγ. Μύρου ἐκ λευκοσιδέρου.

Βον. Κιβώτιον ὑπ' ἀριθ. 2, περιέχον τά ἑξῆς:

2 σταυρούς ἑξαπτερύγων, 4 ἑξαπτέρυγα ἐξ ἀρζαντοῦ ἀργυρᾶ φέροντα πλαίσιον ἀργυροῦν τά δύο, 1 τραπεζομάνδηλον πλεκτόν καί 1 δέμα περιέχον ἓν ἅγιον ποτήριον ἀργυροῦν, ἓν δισκάριον, μίαν λόγχην, μίαν λαβήν, ἓναν ἀστερίσκον (ἀργυρᾶ) πέντε ἱερά καλύμματα ἀέρος, δύο στιχάρια λινά, ἓν φελόνιον, ἓν ἐπιτραχήλιον καί ἐπιμάνικα χρυσοκέντητα, μίαν ἀγίαν ζώνην χρυσοκέντητην, καί ἕτερον ἱερόν ἄμφιον ἀγνώστου ὀνομασίας, δύο ράσα μικρά παιδικά, δύο κώδικας καί ἓν ἀρχεῖον Ἁγ. Παντελεήμονος.

Γον. Κιβώτιον ὑπ' ἀριθ. 3 περιέχον:

Ἱερά ἄμφια Ἀρχιέρεως, ἓν στιχάριον λευκόν καί ἕτερον λινομέταξον, τέσσαρα φελόνια χρυσοκέντητα, δύο ἐπιτραχήλια, τρεῖς ζώνας χρυσοκεντήτους (μία ἐξ αὐτῶν φέρει πόρπας ἀργυράς) τρία καλύμματα ἀέρος, μικρόν κάλυμμα προσκομιδῆς καί προσόψιον, ἕξ καλύμματα ἀγίου ποτηρίου καί μίαν λαβήν ἀργυρᾶν.

Δον. Κιβώτιον ὑπ' ἀριθ. 4, περιέχον:

Δέκα ἐπτά κορῶνας ἀργυράς εἰκόνων, τέσσαρα ἀφιερῶματα ἀργυρά, ἓν θυμιατήριον ἀργυροῦν, δύο δοχεῖα ἀνθονέρου ἀργυρᾶ, τρεῖς δίσκοι ἀργυροί, εἷς σταυρός ἀργυροῦς, ἓν στιχάριον λινομέταξον, ἓν φελόνιον χρυσοκέντητον, ἓν κάλυμμα ἀέρος χρυσοκέντητον, δύο καλύμματα ἀγίων ποτηρίων, μία ζώνη χρυσοκέντητος καί ἓν κάλυμμα ἀγίας Τραπέζης.

Εον. Κιβώτιον ὑπ' ἀριθ. 5, περιέχον τά ἑξῆς:

Τέσσαρα έπιτραχήλια έφθαρμένα, έν άρτοφόριον άργυροϋν, έτερον τοιοϋτον μέγα άργυροϋν, έν δισκάριον, μίαν λαβήν άργυράν, μίαν λόγχην, έξ έφθαρμένα έπιμανίκια, δύο εικόνας άργυράς Αγίου Παντελεήμονος (ή μία έξ αύτῶν περιέχουσα διάφορα άφιερώματα σφραγισμένη διά κλείθρου), μιά φιάλη μεγάλη άγιασμοϋ, δύο ζώνας έφθαρμένας (ή μία έξ αύτῶν φέρει πόρπας άργυράς), δέκα καλύμματα άγίου ποτηρίου (τρία έφθαρμένα έκ λινοϋ ύφάσματος), τρία καλύμματα άέρος χρυσοκέντητα, 2 Εύαγγέλια χρυσόδετα, δύο άγια ποτήρια άργυρά, έν τραπεζομάνδηλον έκ βελούδου φέρον τό όνομα Δημήτριος Σοφιανός, έτερον τραπεζομάνδηλον άγίας Τραπεζης φέρον γύρον έκ βελούδου, έν κάλυμμα προσκυνηταρίου έκ μετάξης, πέντε φελόνια (τά δύο έξ αύτῶν χρυσοκέντητα), τρία στιχάρια έκ λινοϋ ύφάσματος, έν έπιγονάτιον, μίαν ζώνην, έν φελόνιον λευκόν, έν έπιτραχήλιον λευκόν, τρία τραπεζομάνδηλα Αγίας Τραπεζης λευκά, έν τραπεζομάνδηλον μικρόν έξ ύφάσματος, τρία καλύμματα λευκά δικτυωτά, έν κεντητόν δι' εικόνας, πέντε τραπεζομάνδηλα λευκά (τό έν έξ ύφάσματος σατέν), δύο καλύμματα μικρά προσκυνηταρίου λευκά (μεταξωτά), δύο παραπετάσματα θύρας πένθιμα, έν κάλυμμα πένθιμον Αγίας Τραπεζης, έν έπιτραχήλιον, έν κάλυμμα άέρος πένθιμον, μαξιλαροθήκην.

ΣΤον. Κιβώτιον ύπ'άριθ. 6, περιέχον τά έξής:

Δέκα μηνιαία βιβλία έκκλησιαστικά καινουργή, δύο Εύαγγέλια παλαιά και έτερον, άνευ άργυροϋ δεσίματος, δύο βιβλία παρακλητικής, δύο κώδικας, δέκα έπτά μηνιαία βιβλία, έν πεντηκοστάριον, έν τυπικόν, έν τυπικόν, έν ιερατικόν, έν προσκομιδής, έν λειτουργίας, έν ψαλτήριον, έν ψαλτήριον, έν ώρολόγιον, δύο σταυρούς άργυροδέτους και έτερον φυλντισόδετον, πέντε μικρά άργυρά άφιερώματα, τρία ζεύγη έπιμάνικα, πέντε ταινίας έξ ύφάσματος, έν δοχεϊον έκ μολύβδου φέρον έντός άγιον μϋρον και έν μικρόν ψαλιδάκι, έπτά καλύμματα (τά πέντε χρυσοκέντητα μεταξωτά και δύο έξ ύφάσματος κλάρας και τέσσαρας ζώνας αύτῶν έξ ίδιου ύφάσματος, έξ έπιτραχήλια (τό έν έξ αύτῶν μεταξωτόν χρυσοκέντητον και τά έτερα μεταξωτά), έν στιχάριον λινόν και έν τοιοϋτον μεταξωτόν, τέσσαρα φελόνια (έν μεταξωκέντητον, έν έκ βελούδου, έν έκ Περσικοϋ ύφάσματος και έν μεταξωτόν παλαιόν), μίαν ζώνην έκ βελούδου φέρουσαν δύο πόρπας άργυράς, έν άντιμήνσιον, έν κάλυμμα μεταξωτόν εικόνας, έν κάλυμμα λινόν εικόνας, εις δίσκος έκ λευκοσιδήρου, έν δισκάριον όρειχάλκινον, έξ δίσκοι έκ χαλκοϋ, εις γϋρος Αγίας Τραπεζης μαλλινοβάμβακος, δύο θύρας ιερᾶς Πύλης έκ Περσικοϋ ύφάσματος και έτέρας έκ βελούδου και έν προσόψιον καλύπτου τά περιεχόμενα.

Ηον. Δύο κιβώτια κλειδωμένα (μή άνοιγέντα παρ' ήμῶν) φέροντα τήν έπιγραφήν

Ἱερά Ἄμφια καί ἀνήκοντα πιθανῶς εἰς ΧΙ΄ Μεραρχίαν.

Θον. Δύο μεγάλας εἰκόνας Ἁγίου Παντελεήμονος περιτετυλιγμένας διά μεταξωτοῦ ἢ μία καί ἡ ἑτέρα διά λινοῦ ὑφάσματος, ἡ μὲν ἀργυρᾶ, ἡ δέ ἐπίχρυσος, 2 πλαίσια εἰκόνων φερουσῶν προσόψεις Παναγίας μετά καλυμμάτων, μία θήκη περιέχουσα δύο ἀστέρας καί ἓνα σταυρόν ἑξαπτερύγων ἐξ ἀργύρου καί μετάλλου λευκοῦ, ἓν ἁγιασματάριον, μίαν εἰκόνα φέρουσα τόν Ἅγιον Γρηγόριον κεκαλυμένην διά λινοῦ ὑφάσματος καί ἓν δοχεῖον περιέχον ἅγιον μῦρον ἐκ λευκοῦ σιδήρου.

Ἐν Πριγκήπῳ τῇ 26ῇ Ἰουνίου 1921

*Ὁ παραλαβών καί καταγράψας
(ὑπογρ.) Ν. Νιχᾶς.*

Ἀποσκευαί Μητροπολίτου Νικομηδείας

Δύο δέματα (μπόγοι) μέ εἶδη ὕπνου καί τάπητος.

*Δύο κάσας παραδοθεῖσαι ἡμῖν καρφωμέναι καί μή ἀνοιγεῖσαι μέ σκεύη τραπέζης.
Ἐξ κιβώτια κλειδωμένα.*

Ἐν Πριγκήπῳ τῇ 26ῇ Ἰουνίου 1921

*Ὁ παραλαβών καί καταγράψας
(ὑπογρ.) Δυσανάγνωστος*

8. Ὁ Μητροπολίτης Νικομηδείας Ἀλέξανδρος Ρηγόπουλος γεννήθηκε στήν Ἀνδριανούπολη τό ἔτος 1851. Σπούδασε τά θεολογικά γράμματα στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης καί ὑπηρέτησε, ἐπί διετία, ὡς ἱεροκήρυξ στήν περιοχή τῆς Μακεδονίας. Τό 1881 χειροτονήθηκε Βοηθός Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Βοδενῶν. Τό 1891 ἐξελέγη Μητροπολίτης Βάρνης, ἀλλά δέν ἔγινε δεκτός ἀπό τούς Βουλγάρους. Τό ἴδιο ἔτος μετετέθη στήν Μητρόπολη Πελαγονίας καί τό 1895 ἐκλήθη νά ποιμήνη τήν Μητρόπολη Νεοκαισαρείας. Τά 1903 ἐξελέγη Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Ἀπό τή θέση αὐτή, τό 1910, προήχθη στήν Γεροντική Μητρόπολη Νικομηδείας. «Χθές ἐγένοντο ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ αἱ κανονικαί ψῆφοι ἐπί τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Νικομηδείας, χηρευούσῃ ἔνεκα τῆς παραιτήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Φιλοθέου. Ἐκ τῶν τεθέντων συνυποψηφίων παριερ. μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης κ. Ἀλεξάνδρου, Τραπεζοῦντος κ. Κωνσταντίνου καί Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίου, προεκρίθη Μητροπολίτης Νικομηδείας ἀναδειχθεῖς ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ποιμαίνων τήν ἐπαρχίαν ταύτην ἀπό ἐπτά ἐτῶν» (Ε. Α. τόμος 34, ἔτος Λ-ΛΑ, 1910, σελ. 357). Ἀπό τήν ἔδρα του ἀνεχώρησε τό 1921, μετά τήν ἐκκένωση τῆς πόλεως κατά τόν

Έλληνοτουρκικό πόλεμο. Υπήρξε ο τελευταίος Μητροπολίτης Νικομηδείας.
Έκοιμήθη στις 27 Ιουνίου 1928.

9. Βλ. ύποσ. 1.

10. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ

Διεύθυνσις Διοικ. Υπηρεσίας -Τμήμα Προσωπικοῦ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Νοεμβρίου 1922

ἀριθ. πρωτ. 62535 -11523

Διαβιβάζεται πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Στόλου, ὅπως ἐξετάσῃ καὶ ἀναφέρῃ ἡμῖν
σχετικῶς.

Ὁ Ὑπουργός

Κ. Βούλγαρης

11. ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ - ἀριθ. πρωτ. 2533

Ἐπαναφέρεται πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν, Διεύθυνσιν Ὑπηρεσίας Τμήμα
Προσωπικοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσωμεν ὅτι τὰ ἐκ τοῦ
«Κιλκίς» παραληφθέντα κιβώτια μέ σκεύη καὶ λοιπά τιμαλφῆ τοῦ Μητροπολίτου
Νικομηδείας περεδόθησαν τὴν 14ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου ἐν Ἀθήναις ἐπὶ ἀποδείξει, ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Θωρηκτοῦ «ΑΒΕΡΩΦ».

Εὐπειθέστατος

ὁ Ἀρχηγός

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

12. Τόμος Πρακτικῶν Δ.Ι.Σ., 1921-1927, Περίοδος Ο΄, Συνεδρία ΙΖ΄, Ἡμέρα
Τετάρτη, 19 Ὀκτωβρίου 1922, σελ. 112. Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά, κατὰ τὴν περίοδο
αὐτή, πού ἡ Σύνοδος παρακαλεῖται νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν διάσωση καὶ τακτοποίηση
ἱερῶν πραγμάτων καὶ ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὶς
Ἐκκλησίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν ἄλλων περιοχῶν. Αὐτό προκύπτει ἀπὸ
διάφορα ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

13. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ

Διεύθυνσις Διοικητικῆς Ὑπηρεσίας

Τμήμα Προσωπικοῦ -Γραφεῖον Διοικήσεως

Ἀριθ. Πρωτ. 64000 -11823

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Νοεμβρίου 1922

Πρός τήν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐχομεν τήν τιμήν νά σᾶς διαβιβάσωμεν ἐγκλείστως, τήν ὑπ' ἀριθ. 2535 ἐ. ἔ. ἀναφοράν τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στόλου, μετά τῆς ὑποβαλλομένης διά ταύτης ἀναφοᾶς τῆς Ἱεῤᾶς Μητροπόλεως Νικομηδείας, ὅπως λαβητε γνῶσιν καί εὐαρεστηθῆτε νά ἐνεργήσητε ἐπί τοῦ προκειμένου τά δέοντα συνεννούμενοι μετά τῆς ἐν λόγῳ Μητροπόλεως.

Ὁ Ὑπουργός.

Κ. Βούλγαρης,

14. Ἀρχεῖο Ἱεῤᾶς Συνόδου, Φάκελος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Διάφορα (1922).

15. Βλ. ὑποσημ. 13.

16. Τόμος Πρακτικῶν Δ.Ι.Σ. (1921 -1972), Περίοδος Ο', Συνεδρία ΙΗ', Ἡμέρα Παρασκευή, 21 Ὀκτωβρίου 1922, σελ. 114.

17. Ἐγγραφον 47616 -19922. Ἀρχεῖο Ἱεῤᾶς Συνόδου, Φάκελος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Διάφορα (1922).

18. Ἀρχεῖο Ἱεῤᾶς Συνόδου, Φάκελος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Διάφορα 1922, Ἀναφορά 1ης Δεκεμβρίου 1922, Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Ρουμπάνη πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο, καί Πρωτόκολο παραδόσεως καί παραλαβῆς, Τομ. Πρακτικῶν Δ.Ι.Σ., (1921-1927), Περίοδος Ο', Συνεδρία ΛΓ', ἡμέρα Παρασκευή, 2 Δεκεμβρίου 1922, σελ. 133.

Πηγές: [Αποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - leipsanothiki.blogspot.be](http://leipsanothiki.blogspot.be)